



Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НОВОМ САДУ
Гж. 261/16
14.4.2016. године
Нови Сад

У И М Е Н А Р О Д А

Апелациони суд у Новом Саду, у већу судија Татјане Миљуш, председника већа, Снежане Глушчевић Симовљевић и Здравка Василића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јарослав Матушћак, адвокат у Шиду, против тужене ББ ..., ради утврђења и исплате, одлучујући о жалби туженог која је изјављена против пресуде Основног суда у Шиду П.2420/12 од 18.5.2015. године, у седници већа одржаној дана 14.4.2016. године, донео је

П Р Е С У Д У

Жалба тужене се **УСВАЈА** и пресуда Основног суда у Шиду П. 2420/12 од 18.5.2015. године

ПРЕИНАЧАВА, тако што се **одбија** тужбени захтев тужиоца за утврђење да је дана 5.4.1991. године раскинут уговор о депозиту девизних новчаних средстава закључен између тужиоца АА и правног претходника тужене ВВ путем штедне књижице број ... за износ тадашњих 10.000 ДМ, као и захтев за исплату главнице од 5.112,92 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате и камате у висини стопе Европске Централне банке на износ од 10.000 ДМ за период од 5.4.1991. године до 31.12.2001. године у динарској противвредности по средњем курсу НБС, а од 1.1.2002. године до 24.12.2012. године на износ од 5.112,92 евра камате у висини стопе Европске Централне банке у динарској противвредности по средњем курсу НБС, а почев од 25.12.2012. године до исплате законске затезне камате.

ОДБИЈАЈУ се захтеви парничних странака за досуду трошкова парнице.

О б р а з л о ж е њ е

Побијаном пресудом је тужбени захтев усвојен и утврђено је да је дана 5.4.1991. године раскинут уговор о депозиту девизних новчаних средстава закључен између тужиоца и правног претходника тужене ВВ путем штедне књижице број ... за износ тадашњих 10.000 ДМ, па је обавезана тужена да тужиоцу исплати по основу неоснованог обогаћења износ од 5.112,92 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са каматом како је то наведено у изреци пресуде. Обавезан је тужени да тужиоцу плати трошкове парничног поступка у износу од 203.777,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Против ове пресуде жали се благовремено тужени из свих разлога садржаних у чл. 373. ст. 1. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на жалбу.

Апелациони суд је испитао побијану пресуду сходно својим овлашћењима из чл. 386. ЗПП, па цени да је жалба основана.

У току поступка нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач. 1 до 3, 5,7. и 9. ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности.

Правилно је првостепени суд закључио да приговор пресуђене ствари истакнут од стране туженог, на коме инсистира и у жалби, није основан. Није спорно, да је правноснажном пресудом Општинског суда у Шиду П. 132/98 од 17.6.1998. године одбијен тужбени захтев тужиоца АА против тужене ББ, којим је тражено да тужена изврши плаћање према тужиоцевом иностраном повериоцу ГГ износа од 10.000 ДМ, а по налогу за извршење дознаке према иностранству и да на тужиочеву штедну књижицу код тужене изврши уплату девизне камате коју тужена плаћа на орочена средства у периоду од 5.4.1991. године до исплате. Није спорно да је тужилац подносио тужбу против тужене 8.12.2013. године, којом је тражио исплату новца са девизне штедне књижице и то 5.000 евра са домицилном каматом, који поступак је правноснажно окончан обуставом у смислу чл. 36. Закона о регулисању јавног дуга СРЈ. Дакле, нема повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 2. тач. 10. ЗПП, из разлога што парница није покренута о захтеву за испуњење налога, о коме је већ правноснажно одлучено.

Супротно жалбеним наводима да је у првостепеном поступку учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 2. тачка 12. ЗПП, овај суд налази да побијана пресуда садржи разлоге пресуђења, па је другостепени суд био у могућности да испита њену законитост са аспекта правилне примене материјалног права.

Према утврђењу првостепеног суда, које се жалбом не доводи у сумњу, тужилац је имао депонована девизна средства на девизној штедној књижици код правног претходника туженог, ВВ, којима је располагао 5.4.1991. године, тако што је дао налог да се са његове девизне штедне књижице број ... износ од 10.000 ДМ исплати у корист одређеног лица у иностранству. Тужена је ова средства 9.4.1991. године дозначила својој централи у ..., која је била овлашћена за послове са иностранством, а која налог није испунила. Са девизне штедне књижице искњижено је 10.000 ДМ 5.4.1991. године, док дознака у иностранству није извршена. Централа у ... је дана 29.5.1992. године вратила туженој дознаку са образложењем да се није могао извршити пренос спорних девизних средстава због важећих прописа, па је тужена дописом од 18.8.1992. обавестила тужиоца да није у могућности да изврши дознаку по тужиоцевом захтеву и позвала тужиоца да дође у службене просторије ради уписа девизних средстава у штедну књижицу са корекцијом прописане годишње камате, а 28.8.1992. године затражила је од централе у ... поврат неизвршене девизне дознаке у иностранству. Тужилац није тада прихватио позив тужене, а и сада одбија да се изврши поновни упис девизних средстава на штедну књижицу, због чега је тужена на девизну картицу тужиоца уписала спорни износ од 10.000 ДМ, који је скинут са тужиоцеве штедне књижице уз истовремено обрачунавање камате од тог датума. Тужилац до данас девизна средства није подигао. Иста нису уписана у штедну књижицу из разлога што тужилац одбија да се то изврши, као и да се изврши конверзија у обвезнице уз потврду у складу са важећим Законом о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедне грађана. Тужиочева штедна књижица није прописно поништена. Иста је избушена и написана констатација да је поништена, али наведено

није праћено и потврђено печатом банке и потписом овлашћеног лица сходно чл. 1043. и 1044. ЗОО, док је на штедној књижици уписан салдо од 96,15 ДМ.

Свој захтев тужилац темељи на тези да се за утужени износ тужена банка неосновано обогатила пошто је дана 5.4.1991. године исплатом раскинут уговор о депозиту девизних новчаних средстава закључен између тужиоца и правног претходника тужене ВВ путем штедне књижице број ... за износ тадашњих 10.000 ДМ, који је својом вољом тужилац подигао захтевајући исплату која му је од стране банке одобрена тог дана, због чега предметна новчана средства не могу представљати стару девизну штедњу јер су прописи којима се она регулише донети знатно касније, те да једном подигнута девизна средства тужиоца без његове воље не могу поново стећи статус девизне штедње.

Првостепени суд усваја тужбени захтев и утврђује да је дана 5.4.1991. године раскинут уговор о депозиту девизних новчаних средстава закључен између тужиоца и правног претходника тужене неизвршењем налога тужиоца, јер банка својом кривицом није дозначила новчана средства у иностранство и иста их од тада држи без правног основа, због чега су средства која су скинута са девизне штедне књижице изгубила карактер девизне штедње, пошто због неизвршења налога у иностранство тужилац више није хтео да буде штедиша тужене банке.

Тужена банка, не спори у току целог поступка и у жалби понавља, да је девизни улог тужиоца био на његовом девизном рачуну код тужене банке пре 18.3.1995. године, те да тужилац своја девизна средства по основу улога на штедњу може у свако доба након што испоштује прописану процедуру (на коју је позиван све време у току трајања парнице) да подигне са припадајућом каматом у складу са Законом о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана.

Другостепени суд налази да је првостепени суд из чињеница које је утврдио извео неправилан закључак да предметни новчани износ не представља стару девизну штедњу у смислу одредаба чл. 1. Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана (Службени лист СРЈ бр. 36/02) у вези чл. 2. Закона о измирењу обавеза по основу девизне штедње грађана (Службени лист СРЈ бр. 59/98, 44/99 и 53/01), која је у складу са чл. 4. Закона о регулисању јавног дуга СРЈ претворена у орочени депозит код овлашћене банке и постала јавни дуг Савезне Републике Југославије. Као последица наведеног закључивања, погрешан је и закључак о раскиду уговора, на чега се основано жалбом тужене банке указује.

Овај суд је става, да новчана средства тужиоца која су искњижена са његове девизне штедне књижице имају карактер новчаног депозита као улога на штедњу по виђењу у смислу чл. 1046. ЗОО, јер је и пре давања предметног налога новац био на штедњи код банке као новчани депозит по виђењу. Тужилац јесте износом од 10.000 ДМ располагао код банке у оквиру штедње и предметним налогом је трансферисао средстава у иностранство. Како налог – дознака у иностранство није извршена, новчана средства су фактички остала на штедњи на девизном рачуну тужиоца код тужене банке и нису изгубила карактер девизне штедње, без обзира што тужилац одбија да се иста упише у девизну штедњу књижицу и што одбија да се користи својим законом гарантованим неспорним правом на конверзију старе девизне штедње у обвезнице Републике Србије, као правом које кореспондира обавези Републике Србије на исплату јавног дуга по том основу.

Приликом одлучивања о тужбеном захтеву, првостепени суд је, како се то аргументовано указује жалбом, погрешно применио одредбе Закона о измирењу обавеза по основу девизне штедње грађана, којим су одређени носиоци обавеза, рокови, извори средстава и начин измирења обавеза према грађанима по основу девизне штедње положене до 18.3.1995. године на девизне рачуне и девизне штедне књижице банака са територије Југославије. На предметни девизни депозит положен од стране тужиоца пре наведеног датума се односи и одредба чл. 2. наведеног закона, којом је одређено да девизну штедњу чини износ девиза код овлашћених банака које имају депоновану девизну штедњу код НБЈ са стањем на дан 31.12.1997. године, укључујући и обрачунату камату, као и камату у висини 2% годишње обрачунату за период од 1.1.1998. године до 31.12.2011. године. На основу чл. 4. и 5. истог закона, наведена девизна штедња претвара се у орочени депозит код овлашћене банке и представља јавни дуг СРЈ, која на основу предузетих обавеза издаје обвезнице које гласе на ДЕМ, те даном ступања на снагу тог закона, овлашћене банке у својим билансима исказују потраживања према СРЈ у висини износа утврђеног одредбама тог члана, чиме се гаси њихово књиговодствено потраживање према НБЈ по основу депоноване девизне штедње. Наведени закон престао је да важи даном ступања на снагу Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана – 4.7.2002. године, којим је у чл. 3. регулисано да обавеза СР Југославије по основу јавног дуга, од дана ступања на снагу тог закона постаје обавеза, односно дуг Републике Србије и Републике Црне Горе, сразмерно висини девизне штедње грађана чије је пребивалиште на територији тих република. Члан 5. тог закона прописује да ће ради регулисања јавног дуга СРЈ који је постао дуг Републике Србије и Републике Црне Горе, ове републике емитовати обвезнице које гласе на евро, а које се емитују у нематеријалном облику без купона, појединачно за сваку годину и региструју се код Народне банке Југославије, Завода за обрачун и плаћање – централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности. Обвезнице гласе на име и преносиве су, а исплаћују се у еврима или на захтев власника тих обвезница у динарима. У члану 7. је предвиђено да се вредност извршене конверзије штедних улога грађана у обвезнице евидентира у штедним књижицама и региструје у централном регистру хартија од вредности, а девизном штедиши се о томе уручује потврда.

Жалба основано указује да је суд погрешно закључио и да је било могуће реализовати тужиочев налог за плаћање у иностранство, пошто је платни промет са иностранством био строго ограничен Одлуком о утврђивању износа девиза који грађани и грађанска правна лица могу трансферисати у иностранство, односно изнети из земље (Сл. лист СФРЈ бр. 81/90) - којом је одређено да грађани могу трансферисати у иностранство до 1.000 ДМ; чл. 71. ст. 2. Закона о девизном пословању - према коме девизе које држе на девизном рачуну или као девизни штедни улог домаћа физичка лица могу користити за плаћање увоза робе и услуга који врше у складу са савезним законом којим се уређује спољнотрговинско пословање и то за сопствене потребе и потребе чланова уже породице и Одлуком о вођењу девизног рачуна и девизног штедног улога домаћег и страног физичког лица (Сл. лист СФРЈ бр. 6/91 од 25.1.1991. године) - којом је у чл. 8. прописано да девизе које држе на девизном рачуну код овлашћене банке домаћа физичка лица могу користити у складу са одредбама чл. 71. Закона о девизном пословању, за куповину обвезница које гласе на страну валуту и за завештање у научне и хуманитарне сврхе у Југославији. Изменама и допунама Одлуке о вођењу девизног рачуна и девизног штедног улога домаћег и страног физичког лица од 26.4.1991. године је одређено да овлашћене банке извршавају налоге за плаћање домаћих физичких лица ако су та лица претходно најавила овлашћеној банци коришћење девиза – до 10.000 ДМ – у року од 90 дана пре извршења налога за плаћање. Дакле, од 20.12.1990. године, грађани су могли трансферисати у иностранство, односно

изнети из земље до 1.000 ДМ. Од 25.1.1991. године одређена су три услова под којима домаћа физичка лица могу користити девизе у складу са чл. 71. Закона о девизном пословању, који нису били испуњени у конкретном случају.

С наведеним у вези, неизвршење дознаке у иностранство по налогу тужиоца нема за последицу раскид уговора у смислу члана 124. ЗОО, нити има законске основе у одредбама чл. 1035. и 1036. ЗОО за утврђење да је дана 5.4.1991. године исплатом, како је то тужилац одредио захтевом који је поставио 20.4.2015. године, раскинут уговор о депозиту девизних новчаних средстава закључен између тужиоца и правног претходника тужене ВВ путем штедне књижице број ... за износ тадашњих 10.000 ДМ, нити предметни новчани износ – тужиочеву стару девизну штедњу тужена банка држи без правног основа, односно нема обавезе враћања предметног новчаног износа као последице дејства раскида уговора сходно одредбама члана 132. ЗОО. Исплата старе девизне штедне, коју тужена банка не спори, се има извршити када се на захтев тужиоца - власника предметног девизног штедног улога који се подноси у складу са Одлуком о ближим условима и начину конверзије штедних улога грађана у обвезнице Републике Србије и Републике Црне Гора (Сл. лист СРЈ бр. 44/2002 од 16.8.2002. године) испуне сви услови прописани императивним одредбама Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедне грађана. Због свега наведеног је жалба усвојена и побијана пресуда преиначена као у изреци.

Одлуку о трошковима парнице овај суд је донео применом чл. 165. ст. 2., чл. 153 и чл. 163. ст. 2. ЗПП. Како тужилац у парници није успео, то је одбијен његов захтев за трошкове поступка, а туженој банци трошкови нису досуђени пошто је изостао опредељени захтев за накнаду трошкова по врсти и износу.

Одлучено је као у изреци на основу одредаба члана 394. тачка 3. и 4. Закона о парничном поступку.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА

Татјана Миљуш,с.р.

з.т.о.

Напомена:

Рев 1468/2016 од 19.01.2017. године, одбија се као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 261/2016 од 14.04.2016. године.